

**MEMÒRIA CIENTÍFICA DE LA
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
‘PROSPECCIÓ ARQUEOLÒGICA
AL JACIMENT DE LA FEIXA DE LA
CEBA (VALLFOGONA DE RIPOLLÈS,
RIPOLLÈS)’**

26 de maig de 2015 – 31 de maig de 2015

**REALITZADES EN EL MARC DEL PROJECTE “EVOLUCIÓ
DEL POBLAMENT I ÚS DEL TERRITORI AL PREPIRINEU
ORIENTAL DURANT LA PREHISTÒRIA RECENT (8000-900
cal ANE): ANÀLISI ARQUEOECOLÒGICA DE LES
DINÀMIQUES DE CANVI SOCIAL I DE LA GESTIÓ DELS
RECURSOS NATURALS (2014/100638)”**

Direcció tècnica: Dra. Maria Saña¹, Dr. Gabriel Alcalde², Vanessa Navarrete¹

¹Departament de Prehistòria. Universitat Autònoma de Barcelona.

²Departament d’Història. Universitat de Girona

1. FITXA TÈCNICA

Nom: Prospecció Arqueològica al jaciment de la Feixa de la Ceba (Vallfogona de Ripollès, Ripollès).

Ubicació: Vallfogona de Ripollès.

Comarca: Ripollès.

Dates d'execució: 26 de maig de 2015 – 31 de maig de 2015.

Direcció de la intervenció: Dra. Maria Saña, Dr. Gabriel Alcalde, Vanessa Navarrete.

Projecte d'investigació en el que s'inscriu: Evolució del poblament i ús del territori al Prepirineu Oriental durant la prehistòria recent (8000-900 cal ANE): anàlisi arqueoecològica de les dinàmiques de canvi social i de la gestió dels recursos naturals (2014/100368).

Classificació de la intervenció arqueològica d'acord amb l'apartat 3.3 de l'Article 3 del Decret 78/2002: b) Prospecció.

1. INTRODUCCIÓ

La memòria científica que es presenta en aquest apartat fa referència als treballs realitzats amb motiu de la prospecció arqueològica al jaciment de la Feixa de la Ceba (Vallfogona de Ripollès, Ripollès) entre el 26 de maig i el 31 de maig de 2015. La direcció arqueològica de la intervenció ha estat assumida per part de la Dra. Maria Saña Seguí (Departament de Prehistòria, Universitat Autònoma de Barcelona), Dr. Gabriel Alcalde Gurt (Departament d'Història, Universitat de Girona) i Vanessa Navarrete Belda (Departament de Prehistòria, Universitat Autònoma de Barcelona), previ informe favorable sobre la sol·licitud per part de la Comissió Assessora del Servei d'Arqueologia, i autoritzats amb el corresponent permís de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya per a la intervenció arqueològica, integrada en el projecte de recerca *Evolució del poblament i ús del territori al Prepirineu Oriental durant la prehistòria recent (8000-900 cal ANE): anàlisi arqueoecològica de les dinàmiques de canvi social i de la gestió dels recursos naturals (2014/100368)*.

2. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ DE LA INTERVENCIÓ

La prospecció s'ha realitzat al jaciment de la Feixa de la Ceba a Vallfogona de Ripollès, (Ripollès). El jaciment es localitza en els terrenys de Can Vilallonga (443621X-UTM/4671218YUTM, 950 m.s.n.m., Vallfogona de Ripollès, Ripollès). Es tracta d'una àrea de conreu actualment en ús (Figura 1), amb unes dimensions de 180x250 m².

Figura 1. Localització del jaciment Feixa de la Ceba (Vallfogona de Ripollès, Ripollès).

El jaciment de la Feixa de la Ceba es va localitzar a partir de les prospeccions desenvolupades durant l'any 2012 en el marc del projecte "*Dinàmica i evolució del poblament al Prepirineu oriental durant la prehistòria: Arqueologia Social i Comunitària als municipis de Riudaura,*

Vallfogona de Ripollès i Vidrà” (2012-2013). A conseqüència dels resultats positius de les prospeccions, l’any 2013 es va portar a terme una campanya d’excavació arqueològica, que va permetre situar cronològicament el jaciment al Neolític Antic (4440-4260 cal ANE) (Figura 2).

Figura 2. Excavació en extensió durant la campanya d’intervencions arqueològiques de 2013 al jaciment de la Feixa de la Ceba.

3. OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

En consonància amb l’objectiu general del projecte de recerca *Evolució del poblament i ús del territori al Prepirineu Oriental durant la prehistòria recent (8000-900 cal ANE): anàlisi arqueoecològica de les dinàmiques de canvi social i de la gestió dels recursos naturals (2014/100368)*, amb aquesta intervenció arqueològica es pretenia documentar noves evidències d’ocupació humana per establir models de poblament i de gestió territorial de l’àrea del prepirineu oriental durant la Prehistòria recent. La prospecció arqueològica realitzada al jaciment de la Feixa de la Ceba (Vallfogona de Ripollès, Ripollès) perseguia els següents objectius específics:

1. Caracteritzar l’estratigrafia del jaciment de la Feixa de la Ceba (Vallfogona de Ripollès, Ripollès).
2. Trobar els límits del jaciment i definir l’àrea de major interès arqueològic.
3. Analitzar la variabilitat espacio-temporal de la materialitat arqueològica registrada.
4. Planificar, a partir d’aquí, estratègies d’intervenció futures que contribueixin tant a la seva preservació com a l’estudi i explicació.
5. Analitzar aquelles restes arqueològiques que puguin aportar dades i informació significativa de cara a l’acompliment de l’objectiu general i dels objectius específics del projecte de recerca.

4. TREBALLS REALITZATS

S'ha dut a terme una anàlisi i avaluació integrada de tota la documentació disponible sobre l'àrea d'estudi i un reconeixement previ sobre el terreny incidint en les característiques naturals de l'àrea: geologia, topografia, hidrografia, vegetació i ús actual del sòl.

4.1. DOCUMENTACIÓ I PLANIFICACIÓ

A partir de la concentració diferencial de material prehistòric (fragments de ceràmica i indústria lítica tallada) recuperat en superfície durant les campanyes de prospecció superficial sistemàtica, es va poder delimitar una àrea de major concentració de restes arqueològiques. A partir d'aquesta documentació es va dur a terme, en una primera fase, una sèrie de sondejos arqueològics amb la finalitat de conèixer l'estratigrafia del jaciment. En una segona fase, es va realitzar una excavació en extensió. L'agost del 2013 es va realitzar la primera campanya d'excavació arqueològica al jaciment de la Feixa de la Ceba, que va consistir en la obertura d'un sector de 25 m². Aquesta actuació seguia l'objectiu de definir l'estratigrafia i conèixer la disposició de les restes arqueològiques tant a nivell horitzontal (X, Y) com vertical (Z). Les primeres datacions radiocarbòniques del material recuperat situen el jaciment de la Feixa de la Ceba al Neolític antic (4440-4260 cal BC), concordant les datacions absolutes amb les característiques morfològiques i decoratives dels fragments ceràmics recuperats.

Els treballs de planificació i preparació de prospecció arqueològica superficial realitzada el maig de 2015 s'han portat a terme pels membres del projecte de recerca. Totes les activitats de planificació, preparació i anàlisi dels resultats s'han realitzat al laboratori de Prehistòria de Catalunya (Departament de Prehistòria, Universitat Autònoma de Barcelona).

4.2. METODOLOGIA EMPRADA

En base als resultats obtinguts mitjançant aquest estudi preliminar es va considerar oportú realitzar una sèrie de sondejos amb màquina per tal de caracteritzar l'estratigrafia del jaciment, trobar els límits del mateix i definir l'àrea de major interès arqueològic per a ser intervinguda mitjançant l'excavació en extensió en properes campanyes. La realització d'aquests sondejos té com a objectiu verificar la naturalesa del jaciment documentat a partir de la presència de restes materials arqueològiques a nivell superficial. S'han enregistrat tots els materials arqueològics recuperats, ubicant tridimensionalment amb coordenades UTM totes les restes arqueològiques, per tal de documentar les diferents evidències d'ús i distribució de l'espai. El treball de camp es completa amb el registre gràfic i fotogràfic dels treballs realitzats i de les estructures arqueològiques

identificades. També s'ha elaborat la planimetria corresponent, i un dibuix detallat en planta i seccions dels sondejors.

4.3. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

Durant la intervenció arqueològica desenvolupada durant maig de 2015 a la Feixa de la Ceba s'han realitzat un total de 14 sondejors estratigràfics, que juntament amb els 6 anteriors (realitzats durant les intervencions arqueològiques de 2013), fan que comptem amb la informació estratigràfica de 20 sondejors. La majoria de sondejors realitzats ocupen una superfície de 2m², encara que algun d'ells ha estat d'1m² i 3m² (Figura 3) i s'han realitzat un total de 14 sondejors estratigràfics (Figura 4).

Figura 3. Treballs arqueològics desenvolupats durant el mes de maig de 2015.

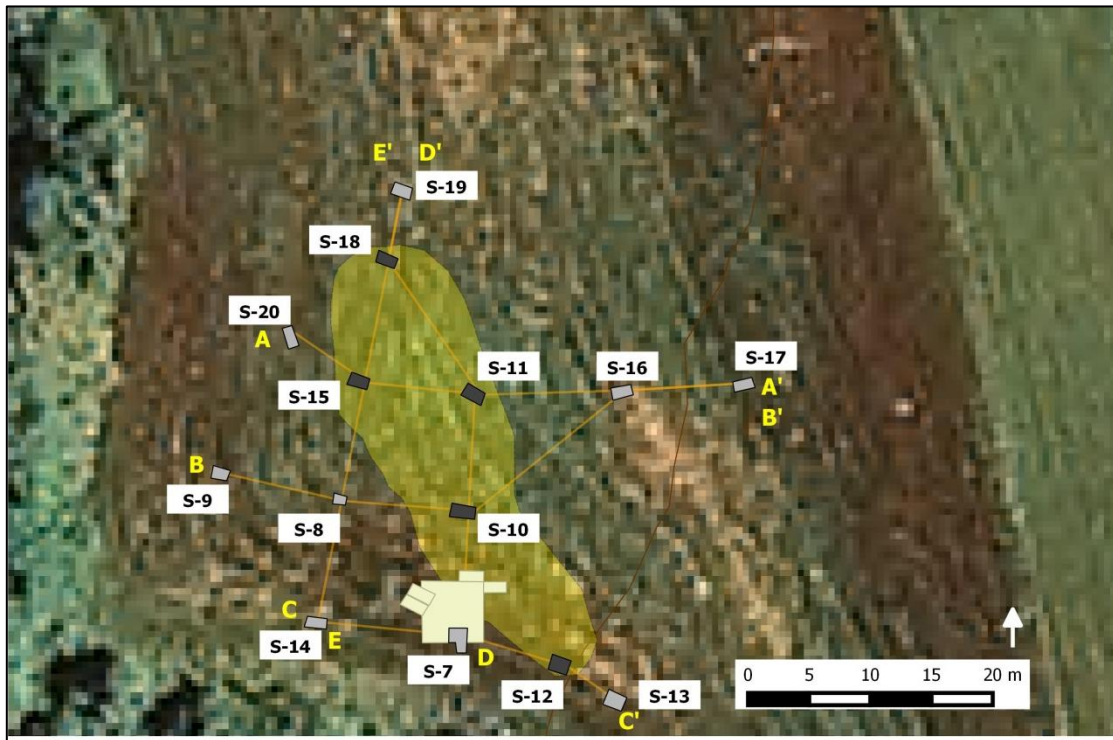

Figura 4. Sondejos realitzats durant la campanya d'intervencions arqueològiques de maig de 2015.

5. RESULTATS DE LA INTERVENCIÓ

Es presenten a continuació els resultats dels sondejos estratigràfics realitzats durant les intervencions arqueològiques realitzades del 26 al 31 de maig de 2015 a la Feixa de la Ceba.

Sondeig 7 (S-7)

El Sondeig 7 (S-7) es localitza a l'extrem sud del Sector A, on durant la campanya d'agost de 2013 es varen localitzar uns blocs de granit de grans dimensions, amb l'objectiu de determinar el seu possible caràcter antròpic. Es tracta d'un sondeig de 3 m², en el qual, a 70 cm de profunditat es documenten els blocs de granit documentats durant la intervenció arqueològica de 2013, que s'estenen en direcció sud. Es ressegueix tot un conjunt de blocs de granit, sorrenques i còdols, conformant un nivell de terrassa fluvial que constitueix el substrat geològic del jaciment. No es documenta material arqueològic, podent afirmar que les restes arqueològiques documentades al Sector A no continuen a la part sud del camp (Figura 5).

Figura 5. Planta del Sondeig 7 (S-7).

Sondeig 8 (S-8)

Es tracta d'un sondeig d'1m² situat 10m al nord-oest del Sondeig 7. Es documenta un nivell de llims amb una potència de 40-60cm, en gran part afectats pels treballs agrícoles, localitzant la terrassa fluvial a partir dels 60cm. No es recuperen restes arqueològiques (Figura 6).

Figura 6. Planta del Sondeig 8 (S-8).

Sondeig 9 (S-9)

El sondeig 9 esta situat 10m a l'oest del Sondeig 8. Estèril a nivell arqueològic, es documenta la terrassa fluvial a 35-55cm de profunditat. La terrassa fluvial segueix una pendent d'oest a est (Figura 7).

Figura 7. Planta del Sondeig 9 (S-9).

Sondeig 10 (S-10)

Situat 10m a l'est del sondeig 8, presenta un nivell amb una concentració elevada de carbons, algun petit fragment de ceràmica i algun esclat de quars entre els 1,10-1,20m de profunditat. El substrat geològic apareix a 2 metres de profunditat, en forma de sorrenques degradades.

Sondeig 11 (S-11)

El Sondeig 11 esta situat 10m al nord del Sondeig 10, ha resultat estèril a nivell arqueològic, sense registrar cap nivell clar associat a carbons i restes ceràmiques. La terrassa fluvial apareix a 1,80m de profunditat (Figura 8).

Figura 8. Planta i secció del Sondeig 11.

Sondeig 12 (S-12)

Situat 5m a l'est del Sondeig 7, estèril a nivell arqueològic. Apareix la terrassa fluvial a 1,60 m.

Sondeig 13 (S-13)

Situat 10m a l'est del Sondeig 7, estèril a nivell arqueològic, la terrassa fluvial apareix a 1,10m de profunditat.

Sondeig 14 (S-14)

Situat 10m a l'oest del Sondeig 7, estèril a nivell arqueològic. La terrassa fluvial sorgeix als 30-45cm de profunditat.

Sondeig 15 (S-15)

Sondeig situat 10m a l'oest del Sondeig 11. Es documenta un nivell amb una concentració de carbons i material ceràmic a partir dels 90cm i fins els 150cm. La terrassa fluvial apareix a 1,7m de profunditat (Figura 9).

Figura 9. Planta i secció del Sondeig 15 (S-15).

Sondeig 16 (S-16)

Situat a 10m a l'est del Sondeig 11, arqueològicament estèril. La terrassa es documenta a 1,10m de profunditat.

Sondeig 17 (S-17)

Situat a 10m a l'est del Sondeig 16, estèril arqueològicament, la terrassa apareix de forma clara a partir dels 70cm de profunditat, encara que des dels 30cm ja apareixien conglomerats i nivells d'argiles amb còdols.

Sondeig 18 (S-18)

Situat 10m al nord del Sondeig 15, apareix un nivell amb carbons i ceràmica a partir dels 100cm de profunditat. Es tracta d'un nivell amb una potència similar als documentats als sondejos 10 i 15, un nivell dispers amb taques de carbó d'uns 40cm de potència. La terrassa apareix a 1,70m de profunditat (Figura 10).

Figura 10. Planta i secció del Sondeig 18 (S-18).

Sondeig 19 (S-19)

Situat 10m al nord del Sondeig 18, estèril arqueològicament. La terrassa es documenta a 70-90cm de profunditat.

Sondeig 20 (S-20)

Situat 10m a l'est del sondeig 15, estèril arqueològicament. La terrassa apareix a 1,25m de profunditat.

El material ceràmic recuperat consisteix en petits fragments de ceràmica manufacturada a mà amb desgreixant groller de basalt (Figura 13), per tant, coincident amb el material recuperat al Sector A durant l'excavació l'any 2013. D'aquesta manera, sembla documentar-se en tota l'àrea una homogeneïtat en els materials, corresponents al Neolític Antic epicardial.

Figura 13. Exemple del material ceràmic recuperat en el sondeig 10 (esquerra) i 15 (dreta).

6. INTERPRETACIÓ I VALORACIÓ DELS RESULTATS

L'estratigrafia dels 20 sondejos realitzats durant la intervenció arqueològica de maig de 2015 ha permès caracteritzar el jaciment de la Feixa de la Ceba i avaluar les àrees de major interès arqueològic per a futures intervencions. El registre de la profunditat a la que apareix el substrat geològic dibuixa una àrea central on la terrassa fluvial es situa entre els 1,5-2m de profunditat, envoltada d'una àrea circumdant on el substrat es documenta entre els 40-70cm de profunditat (Figura 11). La conformació d'aquest relleu es deuria a les dinàmiques fluvials que haurien format aquests nivells de terrassa fluvial, a les zones més deprimides és on es concentren els nivells amb carbons i fragments ceràmics. Aquests nivells es documenten a uns 60-70cm de profunditat en l'àrea més perifèrica i intervinguda arqueològicament durant l'any 2013 (Sondejos 2, 4, 5 i Sector A), i a partir d'1m de profunditat en les zones centrals d'aquesta esmentada depressió: entre els 90-150cm de profunditat al Sondeig 15, 110-120cm de profunditat al Sondeig 10 i als 100-130cm de profunditat al Sondeig 18.

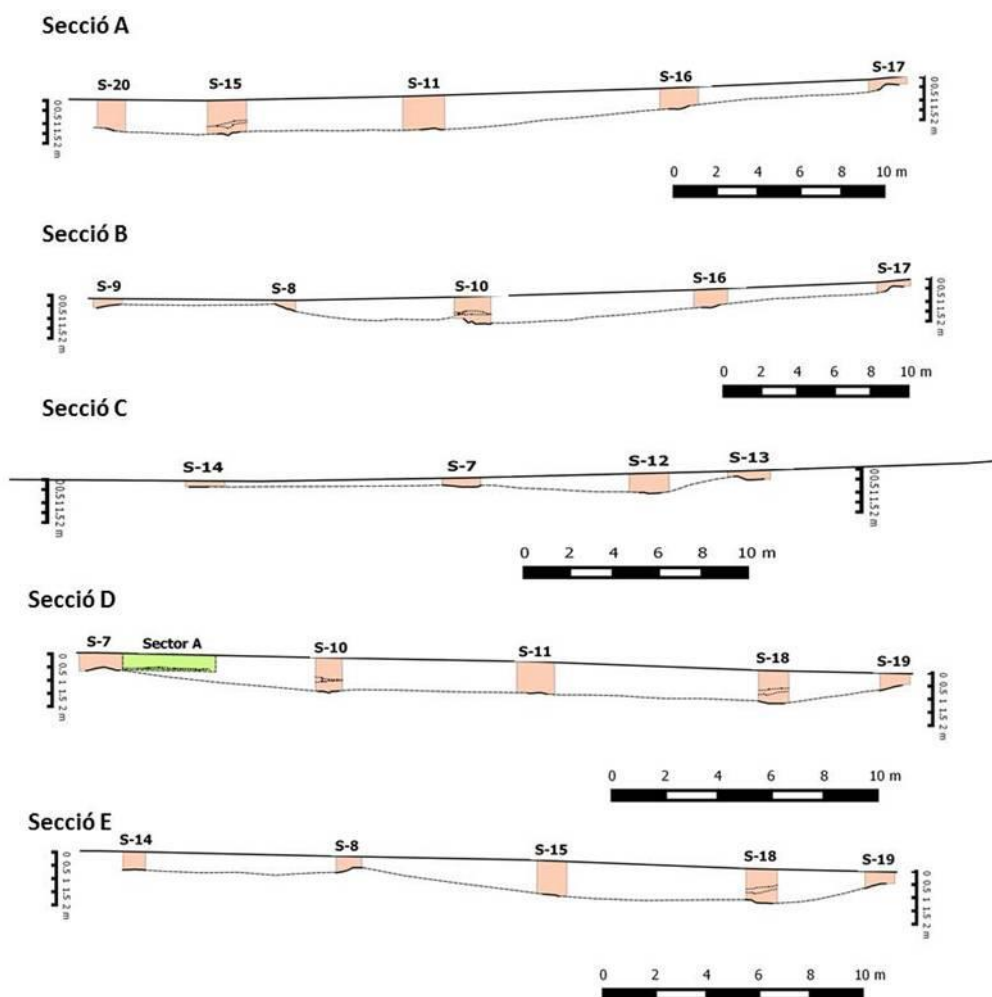

Figura 11. Seccions del jaciment de la Feixa de la Ceba.

En base als resultats del sondejos de la campanya de maig del 2015 s'ha pogut definir una àrea amb una major potència estratigràfica i una àrea concreta on s'han registrat majors concentracions de carbons i fragments ceràmics. En aquest sentit, l'àrea que es troba entre els sondejos 10, 15 i 18 (marcada en groc en la Figura 12) s'erigeix com la més rica en la concentració de material arqueològic per a intervenir en futures intervencions arqueològiques.

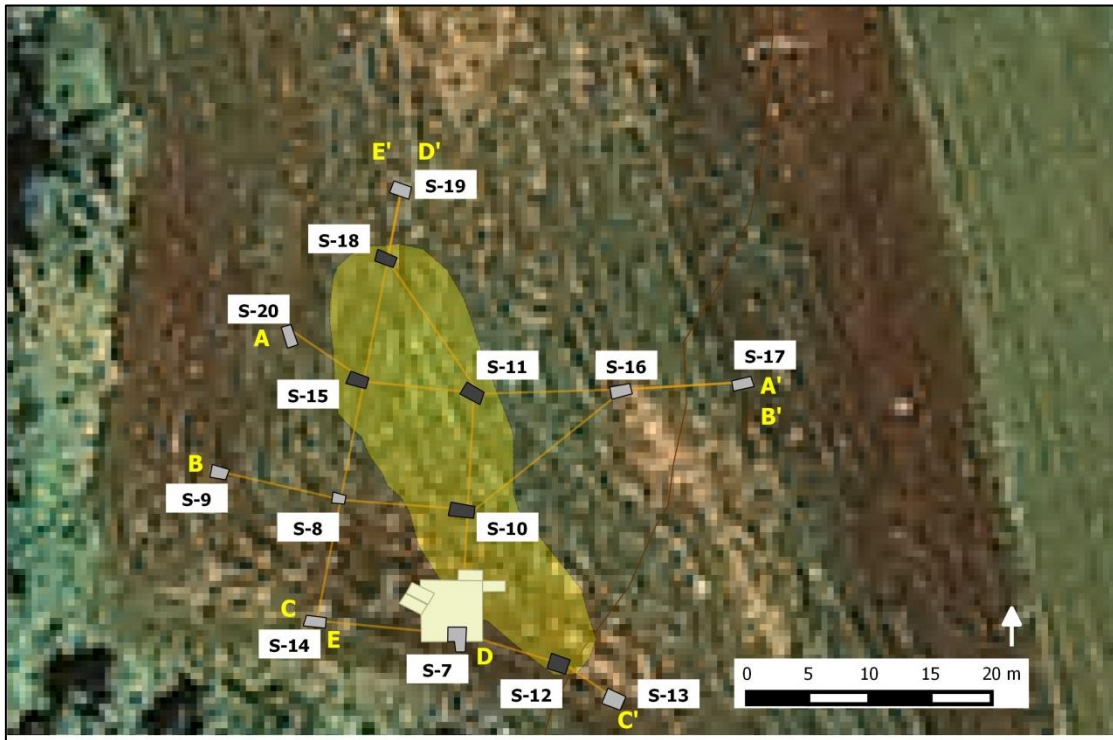

Figura 12. Sondejos i seccions realitzades a la Feixa de la Ceba. En color groc l'àrea seleccionada per a futures intervencions arqueològiques.

La intervenció i activitats desenvolupades durant aquesta campanya han permès contribuir al compliment dels objectius fixats en el projecte de recerca arqueològica *Evolució del poblament i ús del territori al Prepirineu Oriental durant la prehistòria recent (8000-900 cal ANE): anàlisi arqueològica de les dinàmiques de canvi social i de la gestió dels recursos naturals*, amb l'obtenció de nous resultats a partir dels sondeigs realitzats. Aquests han permès descartar algunes de les àrees contemplats en el projecte com a punts possibles d'intervenció arqueològica, alhora que han aportat nous elements a tenir en compte a l'hora de definir les àrees a excavar en extensió en futures campanyes.